

Ślady żydowskie na Śląsku Cieszyńskim

Data publikacji: 15.09.2016 9:20

W cieniu Kościoła ewangelickiego na Niwach, przy ulicy Dukielskiej, w Czeskim Cieszynie mieści się okazały budynek Diakoni Śląskiej im. Władysława Santariusza. Tutaj w przestronnej Sali na parterze odbył się wernisaż wystawy prac fotograficznych Wiesława H. Radwańskiego na temat Śladów żydowskich na Śląsku Cieszyńskim. Wystawa jest jedną z wielu inicjatyw poświęconych Międzynarodowemu Festiwalowi Kultury Żydowskiej organizowanych przez Dom Narodowy w Cieszynie.

Blisko siedemdziesiąt fotogramów ilustruje skróconą historię Izraelitów na Ziemi Cieszyńskiej. Każda z fotografii zaopatrzona jest w krótką notatkę, co pozwala zwiedzić wystawę bez przewodnika. Jest tu sporo cytatów biblijnych nawiązujących do tematyki fotogramów. Można zobaczyć jak kiedyś wyglądał Dom Przedpogrzebowy na nowym cmentarzu w Cieszynie, przy ulicy Hażlaskiej. Obecnie jest to już tylko fragment tej budowli, jaka tzw. żywa ruina.

Z cieszyńskich Synagog, zachowała się tylko jedna, to po lewej stronie Olzy, w Czeskim Cieszynie. Z uwagi, że Świątynia ta mieściła się w rzędzie innych budynków, okupant niemiecki oszczędził ją i została zachowana z pożogi wojennej. Inne Synagogi na terenie Ziemi Cieszyńskiej zostały zaraz na początku wojny spalone i zniszczone, jak ta w Ustroniu czy Cieszynie. Dzisiaj pozostały już po nich tylko pożółkłe fotografie czy też akwarele, jak te wykonane przez Bogusława Heczkę. W tym roku przypada 77. rocznica spalenia Synagogi Głównej w Cieszynie przy ul. Bóżnicznej. Dzisiaj na tym miejscu stoi pusty plac po Świątyni i tablica informująca o tym zabytkowym obiekcie sakralnym.

Podczas kolejnych dni Tygodnia Kultury Beskidzkiej w Wiśle wystąpił jedyny w Izraelu zespół arabsko-izraelski, który zdobył tam Nagrodę Publiczności. Są też utrwalone momenty nadania profesorowi Richardowi Pipesowi tytułu Honoris Causa przez uczelnię cieszyńską. Jest również wiele fotogramów kamieni nagrobnych z obu cieszyńskich kirkutów i innych cmentarzy (Skoczów, Ustroń). Nie na wszystkich macewach zachowały się hebrajskie inskrypcje. Ewenement stanowi unikatowa kompozycja monumentu zimnego kamienia i konarów potężnego drzewa o rozłożystej koronie. Postawiona macewa z pewnością nie miała w swoim sąsiedztwie żadnego drzewa. Przypuszczam, że to samosiejka, a reszty dokonała nadzwyczajna Natura, Moc Boża, komponując niepowtarzalny obraz nie martwej natury. To, co tu oglądamy, zmusza do refleksji. Wprowadza w zadumę. Ten duży kamień macewy w objęciach potężnego konara drzewa jest jakby w uścisku życia, otulony skóra kory. Bardzo możliwe, że uścisk na przestrzeni dziesiątków lat, a może więcej, był tak mocny, że spowodował złuszczenie kamienia i zrzucił z macewy hebrajskie inskrypcje.

Inne, ostro zakończone macewy z piaskowca są jeszcze czytelne i informują przechodnia o świecie i osobach, które przeminęły. Są kamienie, które widać tylko, kiedy zaświeci słońce w zenicie, mają ostro wygrawerowane napisy, które można z łatwością odczytać.

Dla wielu przechodniów i badaczy są jednak granice, które oddzielają i strzegą tych subtelnych informacji o tych, którzy mieszkali w prastarym Cieszynie, którzy tu żyli, uczyli się, pracowali i kochali, tworząc to piękne miasto i zapisując jego bogatą historię. To ci, którzy kochali tę ziemię i tworzyli rzeczywistość, których owoce spożywamy do dzisiaj.

Bracia Schramek warto przypomnieć dali podwaliny pod przemysł cukierniczy na Śląsku Cieszyńskim. Nie byłoby Prince-Pola i Olzy, gdyby nie ta izraelska rodzina.

W świętej żydowskiej Księdze jest o patriarsze Abrahamie napisane: Będę błogosławił, błogosławiącym tobie (1Mojż.12,3). To powiedział Bóg do Mojżesza, na osobności, w bardzo intymnym miejscu

Wiesław H. Radwański, fototopograf, laureat wielu konkursów fotograficznych, współorganizator pierwszego konkursu fotograficznego Ewangelia w fotografii i międzynarodowego konkursu plastycznego Dzieci świata rysują Jerozolimę, inicjator powstania Towarzystwa Polsko-Izraelskiego w Cieszynie, pracownik pierwszej ewangelickiej księgarni chrześcijańskiej Logos w Cieszynie.